

198

ZÁKON

ze dne 9. července 1993

o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Vědom si povinnosti svobodně zvoleného parlamentu vyrovnat se s komunistickým režimem, Parlament

konstatuje, že Komunistická strana Československa, její vedení i členové jsou odpovědní za způsob vlády v naší zemi v letech 1948 - 1989, a to zejména za programové ničení tradičních hodnot evropské civilizace, za vědomé porušování lidských práv a svobod, za morální a hospodářský úpadek provázený justičními zločiny a terorem proti nositelům odlišných názorů, nahrazením fungujícího tržního hospodářství direktivním řízením, destrukcí tradičních principů vlastnického práva, zneužíváním výchovy, vzdělávání, vědy a kultury k politickým a ideologickým účelům, bezohledným ničením přírody,

a prohlašuje, že ve své další činnosti bude vycházet z tohoto zákona.

§ 1

(1) Komunistický režim a ti, kteří ho aktivně prosazovali,

- a) upíral občanům jakoukoliv možnost svobodného vyjádření politické vůle, nutil je skrývat své názory na situaci ve státě a společnosti a nutil je veřejně vyslovovat svůj souhlas i s tím, co považovali za lež nebo zločin, a to perzekucemi nebo hrozbou perzekucí vůči nim samotným, jejich rodinám a blízkým,
- b) systematicky a trvale porušoval lidská práva, přičemž zvláště závažným způsobem utlačoval některé politické, sociální a náboženské skupiny občanů,
- c) porušoval základní zásady demokratického právního státu, mezinárodní smlouvy i své vlastní zákony a prakticky tím postavil vůli a zájmy komunistické strany a jejích představitelů nad zákon,
- d) používal k perzekuci občanů všech mocenských nástrojů, a to zejména:
  - popravoval, vraždil je a žalářoval je ve věznicích a táborech nucených prací, při vyšetřování a v době žalářování vůči nim používal brutální metody včetně fyzického a psychického mučení a vystavování nelidským útrapám,
  - zbavoval je svévolně majetku a porušoval jejich vlastnická práva,

- znemožňoval jim výkon zaměstnání, povolání nebo funkce a dosažení vyššího nebo odborného vzdělání,
  - zabraňoval jim svobodně vycestovat do zahraničí či vrátit se svobodně zpět,
  - povolával je k výkonu vojenské služby v Pomocných technických praporech a Technických praporech na neomezenou dobu,
- e) pro dosažení svých cílů neváhal páchat zločiny, umožňoval jejich bezrestné páchaní a poskytoval neoprávněné výhody těm, kteří se na zločinech a perzekucích podíleli,
  - f) spojil se s cizí mocností a od roku 1968 udržoval uvedený stav pomocí jejich okupačních vojsk.

(2) Za spáchané zločiny a další skutečnosti, uvedené v odstavci 1 jsou plně spoluodpovědní ti, kteří komunistický režim prosazovali jako funkcionáři, organizátoři a podněcovatelé v politické i ideologické oblasti.

§ 2

(1) Zejména pro skutečnosti uvedené v § 1 odst. 1 tohoto zákona byl režim založený na komunistické ideologii, který rozhodoval o řízení státu a osudech občanů v Československu od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989, zločinný, nelegitimní a je zavrženíhodný.

(2) Komunistická strana Československa byla organizací zločinnou a zavrženíhodnou obdobně jako další organizace založené na její ideologii, které ve své činnosti směřovaly k potlačování lidských práv a demokratického systému.

§ 3

Odpor občanů proti tomuto režimu, který ať již jednotlivě či ve skupině na základě demokratického přesvědčení politického, náboženského či mravního projevovali odbojem nebo jinou činností nebo vědomě a veřejně vyjadřovali, na území státu i v zahraničí, a to i ve spojení s cizí demokratickou mocností, byl legitimní, spravedlivý, morálně oprávněný a je hodný úcty.

§ 4

Každý, kdo byl komunistickým režimem nespravedlivě postižen a perzekuován a nepodílel se na skutečnostech uvedených v § 1 odst. 1 tohoto zákona, si zaslouží účast a morální zadostiučinění.

§ 5

Do promlčecí doby trestných činů se nezapočítává doba od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, pokud z politických důvodů neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby.

§ 6

Soud na návrh zruší či zmírní trest uložený za trestný čin, na který se nevztahuje rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, prokáže-li se během řízení, že jednání odsouzeného směřovalo k ochraně základních lidských a občanských práv a svobod ne zjevně nepřiměřenými prostředky. Pro účely tohoto řízení a následného odškodnění se přiměřeně použijí ustanovení § 4 a násl. zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci.

§ 7

Státní rehabilitační dluhopisy, vydané občanům, kteří mají nárok na odškodnění podle § 23 odst. 5 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, jsou splatné do konce roku 1995.

§ 8

Vláda je zmocněna, aby nařízením napravila některé křivdy spáchané na odpůrcích komunistického režimu a na osobách, které byly postiženy jeho perzekucemi, v oblasti sociální, zdravotní a finanční.

§ 9

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. srpna 1993.

Uhde v. r.

Havel v. r.

Klaus v. r.